

EUROOPA KOMISJON

ИЗМЕНЕНИЕ НА КЛИМАТА И МЕЖДУНАРОДНА СИГУРНОСТ
ZMĚNA KLIMATU A MEZINÁRODNÍ BEZPEČNOST
KLIMAÆNDRINGER OG DEN INTERNATIONALE SIKKERHED
ΑΛΛΑΓΗ ΤΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΕΘΝΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑ
CLIMATE CHANGE AND INTERNATIONAL SECURITY
CHANGEMENTS CLIMATIQUES ET SÉCURITÉ INTERNATIONALE
EL CAMBIO CLIMÁTICO Y LA SEGURIDAD INTERNACIONAL
KLIIMAMUUTUS JA RAHVUSVAHELINE JULGEOLEK
ILMASTONMUUTOS JA KANSAINVÄLINEN TURVALLISUUS
CHANGEMENTS CLIMATIQUES ET SÉCURITÉ INTERNATIONALE
ÉGHAJLATVÁLTOZÁS ÉS NEMZETKÖZI BIZTONSÁG
CAMBIAMENTI CLIMATICI E SICUREZZA INTERNAZIONALE
KLIMATO KAITA IR TARPTAUTINIS SAUGUMAS
KLIMATA PĀRMAIŅAS UN STARPTAUTISKĀ DROŠĪBA
IL-BIDLA FIL-KLIMA U S-SIGURTÀ INTERNAZZJONALI
KLIMAATVERANDERING EN INTERNATIONALE VEILIGHEID

KLIMAMUUTUS JA RAHVUSVAHELINE JULGEOLEK

Kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni poolt
Euroopa Ülemkogule esitatav dokument

KLIIMAMUUTUS JA RAHVUSVAHELINE JULGEOLEK

Kõrge esindaja ja Euroopa Komisjoni poolt Euroopa Ülemkogule esitatav dokument

SISSEJUHATUS

* **Javier SOLANA MADARIAGA**
Euroopa Liidu Nõukogu
peasekretär / ühise välis- ja
julgeolekupoliitika kõrge
esindaja

Kliimamuutusest tulenevad ohud on tõelised ning need juba avalduvad. ÜRO hinnangu kohaselt olid kõik tema 2007. aastal tehtud üleskutsed humanitaarabi andmiseks (välja arvatud üks nendest) seotud kliimaga. ÜRO Julgeolekunõukogu pidas 2007. aastal oma esimese arutelu teemal kliimamuutus ja selle mõju rahvusvahelisele julgeolekule. Euroopa Ülemkogu on juhtinud tähelepanu mõjule, mida kliimamuutus avaldab rahvusvahelisele julgeolekule, ning kutsus 2007. aasta juunis kõrget esindajat ja Euroopa Komisjoni üles esitama Euroopa Ülemkogu 2008. aasta kevadiseks kohtumiseks ühisaruande.

Kliimamuutusealasest uurimistööst saadakse praegu paremini aru. Valitsustevahelise kliimamuutuse rühma järeldustest selgub, et isegi kui heitmekoguseid 2050. aastaks vähendada rohkem kui poole võrra 1990. aasta tasemest, on raske vältida temperatuuri tõusu 2 °C üle industriaalajastule eelnenud ajajärgu taseme. Selline temperatuuri tõus kujutab julgeolekule

tösis ohtu, mis kliima soojenemise jätkumise korral suureneks. Kliimamuutus üle 2 °C põhjustab enneolematuid julgeolekustsenaariume, kuna see annab tõenäoliselt tõuke otsustavateks pööreteks, mis viivad edasise kiirendatud, pöördumatu ja suuresti ettearvamatu kliimamuutuse ni. Olu-korra leevendamisse investeerimine, et selliseid stsenaariume vältida ning kohanemaks vältimatu muutusega, peaks toimuma kooskõlas kliimamuutusest rahvusvahelisele julgeolekule tulenevate ohtudega tegelemisega. Mõlemat küsimust tuleks käsitleda ennetava julgeolekupoliitika osana.

Kliimamuutust võib käsitleda kui ohu mitmekordistajat, mis süvendab praegusi suundumisi, pingeid ja ebastabiilsust. Peamiseks väljakutseks on see, et kliimamuutus ohustab panna ülemäärase pinge alla riigid ja piirkonnad, mis on juba niigi nõrgad ja konfliktialtid. Oluline on tunnistada, et tegemist ei ole ainult humanitaarset laadi riskidega; need hõlmavad samuti poliitilisi ja julgeolekuriske, mis mõjutavad otseselt Euroopa huve. Kooskõlas inimeste julgeoleku põhimõttega on selge, et mitu küsimust, mis on seotud kliimamuutuse mõjuga rahvusvahelisele julgeolekule, on omavahel tihedalt seotud ning nendega seoses on vaja võtta ulatuslikke poliitilisi meetmeid. Näiteks oleks märkimisväärselt ohustatud aastatuhande arengueesmärkide saavutamine, sest leevendamata kliimamuutus võib muuta olematuks mitmel aastal tehtud arengualased jõupingutused.

Käesolevas aruandes keskendutakse kliimamuutusest rahvusvahelisele julgeolekule tulenevale mõjule ja kaalutakse selliste rahvusvahelist julgeolekut puudutavate tagajärgede mõju Euroopa julgeolekule, samuti seda, kuidas EL peaks reageerima.

ELil on ainulaadne positsioon kliimamuutusest rahvusvahelisele julgeolekule tulenevale mõjule reageerimiseks, võttes arvesse ELi juhtivat rolli arengu ja ülemaailmse kliimapoliitika valdkonnas ning tema kasutuses olevaid erinevaid vahendeid. Lisaks panustab julgeolekualane väljakutse Euroopa tugevatele külgedele, kuna Euroopal on terviklik lähenemine konfliktide vältimisele, kriisihjamiseks ja konfliktijärgsetele ülesehitustöödele ning ta on tulemusliku mitmepoolsuse oluline toetaja.

Euroopa julgeolekustrateegias tunnistati, et ülemaailmne soojenemine ja konkurents loodusvarade pärast on omavahel seotud, ning teatises „Euroopa maailmas“ juhiti tähelepanu üleilmastumisest välissuhetele tulenevale mõjule.

Aruandes kaalutakse, kuidas saab julgeolekuriskidega tegelemiseks kasutada erinevaid ELi vahendeid, sealhulgas ühenduse ning ÜVJP/EJKP meetmeid kõrvuti leevendus- ja kohanemismeetmetega. Selles kaalutakse samuti kolmandate riikidega peetava poliitilise dialoogi intensiivistamist. 2009. aasta lõpuks tuleb välja töötada 2012. aasta järgset perioodi käsitlev kokkulepe ning selleks tuleks kasutada ELi välissuhete kõiki hoobasid.

Aruandes jõutakse järeldusele, et Euroopa enda huvides on reageerida kliimamuutusest julgeolekule tulenevale mõjule hulga meetmete abil ELi tasandil, kahepoolsetes suhetes ja mitmepoolsel tasandil vastastikku toetaval viisil.

Kuigi käesolevas aruandes käsitletakse kliimamuutuse mõju rahvusvahelisele julgeolekule, sõltub ELi reageering sellest, kuidas kliimamuutus mõjub Euroopale endale. Kliimamuutus kahjustab tõsiselt Euroopa looduskeskkonda ning peaaegu kõiki ühiskonnarühmi ja majandust.

OHUD

Kliimamuutuse mõju on praegu tunda: temperatuur tõuseb, mandrijää ja liustikud sulavad ning ekstreemsed ilmastikunähtused esinevad järjest sagedamini ja need on intensiivsemad. Järgmises osas esitatakse üldjoontes mõned kliimamuutusest tulenevad konfliktid, mis võivad esineda maailma eri piirkondades.

i) Konflikt ressurside pärast

Haritava maa vähenemine, laialt levinud veepuudus, toidu-, sealhulgas kalavarude vähenemine, üleujutuste sagenemine ja pikemaajalised põuad leiavad aset juba mitmes maailma piirkonnas. Kliimamuutuse tõttu muutub sademete hulk ning olemasolevad mageveevarud vähenevad teatud piirkondades veelgi kuni 30%. Põllumajandusliku tootmise langus tekitab toiduainete puuduse või halvendab olukorda vähimarenenud riikides ning toiduainete hinnad tõusevad kõikjal. Eriti veepuudus võib põhjustada rahu- ning tuua kaasa olulist majanduslikku kahju, seda isegi tugeva majandusega piirkondades. Tagajärjed on veelgi rängemad tugeva demograafilise survega piirkondades. Üldiseks mõjuks on see, et kliimamuutus saab ajendiks konfliktidele kahanevate varude üle eelkõige piirkondades, kus juurdepääs sellistele varudele on politiseeritud.

ii) Majanduslik kahju ning oht rannikulinna- ja esmatähtsatele infrastruktuurile

Hinnanguliselt läheks kliimamuutuse vallas senise tegevuse jätkumine maksma kuni 20% kogu maailma SKPst aastas, kusjuures kulutused tõhusatele kooskõlastatud meetmetele võivad piirduda 1%ga. Rannikupiirkondades elab ligikaudu üks viiendik maailma elanikkonnast, see arv kasvab tulevastel aastatel. Hiidlinnad oma toetava infrastruktuuriga, nagu sadamarajatised ja naftatöötlemistehased, paiknevad sageli mere ääres või jõgede suudmealadel. Merevee taseme tõus ning sagenevad ja järjest rängemad loodusõnnetused kujutavad sellistele piirkondadele ja nende majanduslikele väljavaadetele tõsist ohtu. Eriti saaksid kahjustada Hiina ja India idarannik ning Kariibi mere piirkond ja Kesk-Ameerika. Õnnetuste ja humanitaarkriiside arvu suurenemine asetab tohutu surve doonorriikide ressurssidele, sealhulgas hädaabioperatsioonide läbiviimise suutlikkusele.

iii) Territooriumi kaotus ja piirivaidlused

Teadlased ennustavad sellel sajandil suuri muudatusi maismaa osas. Taanduva rannajoone ja suurte alade üleujutamise tulemuseks võib olla ilmajäämine territooriumist, sealhulgas tervetest riikidest, näiteks väikestest saareriikidest. Tõenäoliselt on rohkem vaidlusi maa- ja merepiiride ning muude territoriaalsete õiguste üle. Seoses territooriumi- ja piirivaidluste lahendamisega võib tekkida vajadus vaadata läbi rahvusvahelised õigusnormid, eelkõige kehtivad mereõiguse normid. Energiaressurssidega seonduv kasvav konkurents võib tekitada konflikte ülemaailmse soojenemise tagajärjel kasutatavaks muutunud polaaralade ressursside pärast. Kõrbestumine võib käivitada hävimise, rände ning territooriumi- ja piirikonfliktide surnud ringi, mis ähvardab riikide ja piirkondade poliitilist stabiilsust.

iv) Keskkonnast ajendatud ränne

Need elanikkonna osad, kes juba kannatavad viletsate tervishoiutingimuste, töötuse või sotsiaalse tõrjutuse all, on kliimamuutuse mõjudele palju vastuvõtlikumad ning see võib suurendada riikidesisest ja -vahelist rännet või selle vallandada. ÜRO ennustab, et aastal 2020 on miljoneid keskkonnaga seotud põhjustel ümberasujaid ning kliimamuutus on selle fenomeni üks peamine põhjus. Mõned kliimamuutusest eriti ohustatud riigid juba kutsuvad üles sellist keskkonnast ajendatud rännet rahvusvaheliselt tunnustama. Selline ränne võib süvendada konflikte transiit- ja sihtpiirkondades. Euroopal tuleb oodata märgatavalt suurenevat rändesurvet.

v) Ebakindlad olukorrad ja radikaliseerumine

Kliimamuutus võib märgatavalt suurendada ebastabiilsust nõrkades või mittetoimivates riikides, seades liiga suured nõuded valitsuste juba niigi piiratud võimele vastata tulemuslikult nende ees seisvatele väljakutsetele. Valitsuse suutmatus täita kogu oma elanikkonna vajadusi või pakkuda kaitset kliimamuutusest tulenevate raskuste eest võib vallandada frustratsiooni ning tuua riigis kaasa pingeid erinevate etniliste ja religioossete rühmade vahel ja poliitilist radikaliseerumist. See võib destabiliseerida riike ja isegi terveid piirkondi.

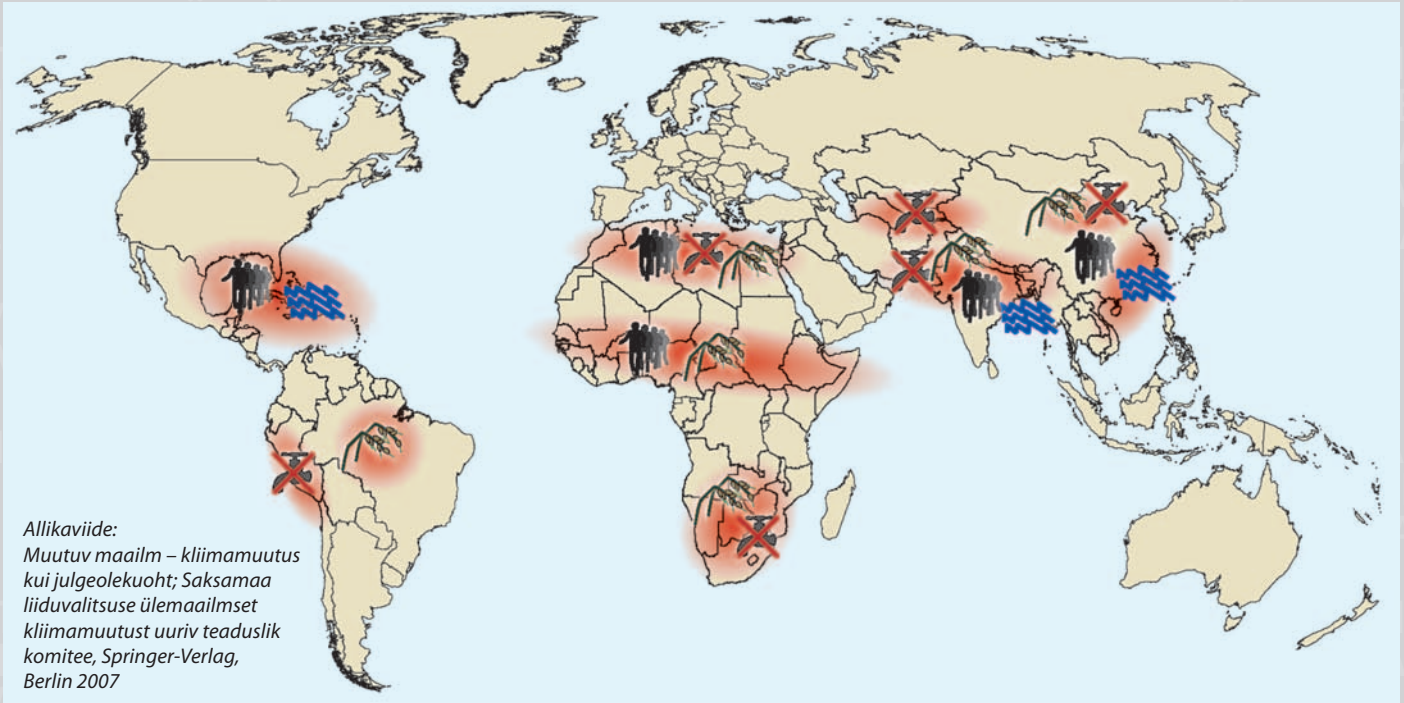

vi) Energiavarustusega seonduvad pinged

Üks kõige märkimisväärsem võimalik konflikt ressurside pärast tekib suurenenud konkurentsist energiaressursidele juurdepääsu ja nende üle kontrolli omamise pärast. See iseenesest on praegu ja edaspidi ebastabiilsuse põhjuseks. Ent ebastabiilsus tõenäoliselt süveneb, kuna mitu süsivesinike reservi asuvad piirkondades, mis on vastuvõtlikud kliimamuutuse mõjudele, ning mitu naftat ja gaasi tootvat riiki juba seisavad silmitsi oluliste sotsiaal-majanduslike ja demograafiliste väljakutsetega. See võib suurendada energiavarustuse ebakindlust ja konkurentsi ressurside pärast. Tuumaenergia võimalik laiem kasutus energia tootmiseks võib tekitada uusi tuumarelva leviku tõkestamisega seotud muresid tuumarelva leviku tõkestamise korra raames, mis juba on surve all. Kuna kliimamuutuse mõju tõttu saab võimalikuks juurdepääs varem ligipääsmatutele piirkondadele, intensiivistub võitlus ressurside pärast.

vii) Surve rahvusvahelisele juhtimisele

Kui rahvusvaheline üldsus ei suuda eespool kirjeldatud ohtudega tegeleda, on mitmepoolne süsteem ohustatud. Kliimamuutuse mõjud tekitavad pahameelt nende vahel, kes kliimamuutuse eest kõige rohkem vastutavad, ja nende vahel, kes nende läbi kõige rohkem kannatavad. Kliimamuutuse leevendamise meetmete (või nende läbikukkumise) mõju on seega riigisiseste ja rahvusvaheliste poliitiliste pingete allikaks. Võimalik lõhe ei eksisteeri ainult põhja ja lõuna vahel, vaid sellele lisaks tekib ka lõuna-lõuna mõõde, eriti kuna nii Hiinal kui ka Indial on osa ülemaailmsete heitmekoguste suurenemises. Juba niigi pingestatud rahvusvaheline julgeolek asetatakse sellega veelgi suurema surve alla.

Maailma konfliktikollete ohutegurid

	Ilmastikust tingitud mageveevarude vähenemine		Ilmastikust tingitud toiduainetetoodangu vähenemine		Konfliktikolle
	Ilmastikust tingitud tormide ja üleujutuste sagenemine		Keskonnast ajendatud ränne		

GEOGRAAFILISED NÄITED

Mitmes piirkonnas suurendab kliimamuutus ühte või mitut eespool kirjeldatud ohtu. Järgmises osas kirjeldatakse, kuidas kliimamuutus mitmekordistab maailma eri piirkondades juba olemasolevaid pingeid. Kuna ELi naabriteks on mõned kliimamuutuse mõjudele kõige vastuvõtlikumad piirkonnad, nt Põhja-Aafrika ja Lähis-Ida, võivad rändesurve Euroopa Liidu piiridel, poliitiline ebastabiilsus ja konfliktid tulevikus kasvada. See võib oluliselt mõjutada Euroopasse energia tarnimise marsruute.

1. Aafrika

Aafrika on mitme pingekolde ja halva kohanemisvõime tõttu üks mandritest, mis on kliimamuutuse eest kõige vähem kaitstud. Põhja-Aafrikas ja Sahelis kahjustavad sagenevad põuad, veenappus ja maa ülekasutus pinnast ning võivad viia selleni, et 75% haritavast vihmaga niisutatavast maast ei ole kasutuskõlblik. Niiluse deltat võivad ohustada nii merevee taseme tõus kui ka põllumajandusmaade sooldumine, kusjuures 12–15% haritavast maast võib merevee taseme tõusu tõttu kasutuskõlbmatuks muududa käesoleval sajandil ning aastaks 2050 mõjutab see probleem juba 5 miljonit inimest. Juba praegu avaldab kliimamuutus väga suurt mõju Darfuris ja selle ümbruses aset leidvale konfliktile. Somaali poolsaarele kui konfliktidele väga vastuvõtlikule piirkonnale avaldavad vähenenud sademete

hulk ja tõusev temperatuur olulist negatiivset mõju. Lõuna-Aafrikas põhjustavad põuad halba saaki, mis viib mitmes piirkonnas toiduainete puuduseni ning see võib puudutada miljoneid inimesi. Tõenäoliselt suureneb selles piirkonnas ränne ning samuti ränne teistest piirkondadest läbi Põhja-Aafrika Euroopa suunas (transiitränne). Eeldatavasti avaldavad kliimamuutused Aafrikas ja mujal kahjulikku mõju ka inimeste tervisele, eelkõige nakkushaiguste leviku tõttu, ning see süvendab pingeid veelgi.

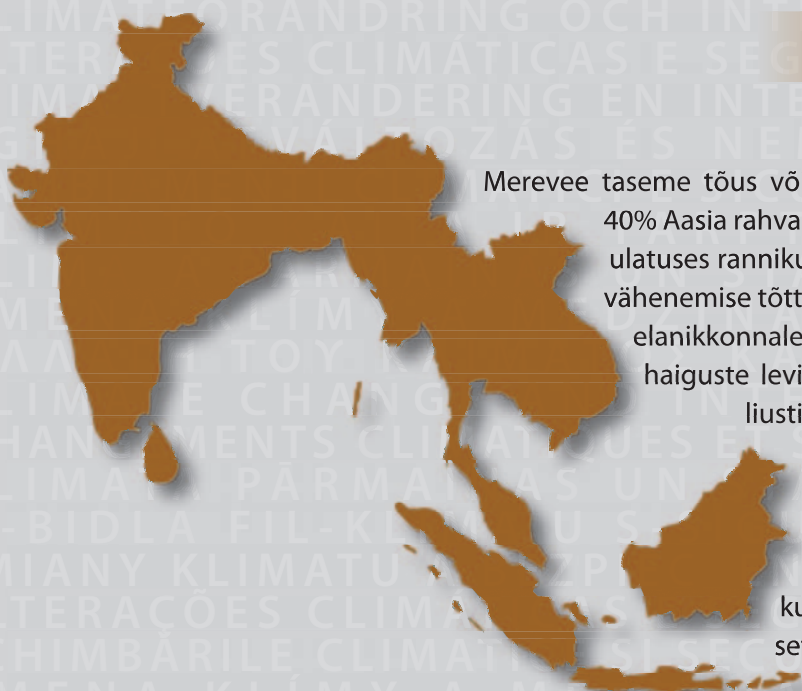
2. Lähis-Ida

Seoses Lähis-Ida veesüsteemidega on juba praegu väga palju probleeme. Ligikaudu kaks kolmandikku Araabia riikidest sõltub veevarudest, mis paiknevad riigist väljaspool. Eelduste kohaselt väheneb Jordani ja Jarmuki jõgede vee hulk märkimisväärselt ning see mõjutab Iisraeli, Palestiina alasid ja Jordaaniat. Suure tõenäosusega süvenevad kõnealuses piirkonnas olemasolevad pinged seoses juurdepääsuga veevarudele, tekitades veelgi rohkem poliitilist ebastabiilsust ning kahjustades Euroopa energia varustuskindlust ja muid huve. Käesoleval sajandil võivad Iisraeli veevarud väheneda kuni 60% võrra. Sellest tulenevalt on kõnealuses niigi enamjaolt kuivas või poolkuivas piirkonnas oodata märkimisväärset saagikuse vähenemist. Olulist saagikuse vähenemist on oodata ka Türgis, Iraagis, Süürias ja Saudi Araabias ning see mõjutab Euroopa jaoks strateegilise tähtsusega piirkonna stabiilsust.

3. Lõuna-Aasia

Merevee taseme tõus võib ohustada miljonite inimeste elupaika, sest 40% Aasia rahvastikust (peaaegu 2 miljardit inimest) elab 60 km ulatuses rannikust. Veenappuse ja põllumajanduse tootlikkuse vähenemise tõttu on raske tagada toiduvarusid Aasia kasvavale elanikkonnale, keda ohustab lisaks ka suurenenud nakkushaiguste levik. Mussoonvihmade muutumine ja Himaalaja liustike sulamisvee vähenemine mõjutab rohkem kui miljardit inimest. Olemasolevate ressursidega seotud probleemid ja juhtimata ränne põhjustavad ebastabiilsust piirkonnas, mis on Euroopa jaoks oluline majanduspartner ning kus tootmis- ja turustuspiirkonnad asuvad kaitsetul rannikualadel.

4. Kesk-Aasia

Kliimamuutus mõjutab väga palju ka Kesk-Aasia piirkonda. Juba praegu on märgata, et üha enam napib vett, mis on väga oluline vahend põllumajanduses ja strateegilise tähtsusega elektrienergia tootmises. Tadžikistani liustike pindala vähenes üksnes 20. sajandi teisel poolel kolmandiku võrra, Kõrgõzstanis on liustike arv viimase nelja aastakümne jooksul vähenenud 1000 võrra. Piirkonnas, mille strateegilised, poliitilised ja majanduslikud arengud mõjutavad lisaks kasvivatele piirkondadevahelistele probleemidele otseselt või kaudselt ka ELi huve, on seega suurenenud võimalike konfliktide oht.

5. Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riigid

Kliimamuutus põhjustab Ladina-Ameerika kuivadel aladel sooldumist ja põllumajandusmaa kõrbestumist ning oluliste taime- ja loomakasvatussaaduste vähenemist.

See mõjutab negatiivselt toiduainetega kindlustatust. Merevee taseme tõusu tõttu suureneb eeldatavasti üleujutuste oht madalates piirkondades.

Kliimamuutusest põhjustatud pinnavee temperatuuri tõus kahjustab eeldatavasti ka korallrahuseid ning põhjustab kalavarude asukohtade muutumist.

Ladina-Ameerika ja Kariibi mere riikides on kahjulik mõju juba avaldunud, sealhulgas mitme ekstreemse nähtuse, nagu El Niño, näol. Sademete hulga muutused ja liustike kadumine mõjutavad eeldatavasti oluliselt ka olmevee ning põllumajanduses ja elektrienergia tootmiseks kasutatava vee kättesaadavust (näiteks Andide piirkonnas). Kariibi mere ja Mehhiko lahe piirkonna riike mõjutavad üha enam suured orkaanid. Kliimamuutus soodustab neid veelgi ning tulemuseks on sotsiaalsed ja poliitilised pinged tihtipeale nõrga valitsusstruktuuriga piirkondades.

6. Arktika

Polaarjää kiire sulamine, eriti Arktikas, avab uusi veeteid ja rahvusvahelisi kaubateid. Lisaks muudab hõlbustunud juurdepääs Arktika piirkonna suurtele süsivesinikuvarudele piirkonna geostrateegilist dünaamikat, mis võib mõjutada rahvusvahelist stabiilsust ja Euroopa julgeolekuhuve. Sellest tulenevate uute strateegiliste huvide näiteks on hiljutine Venemaa lipu püstitamine põhjapoolusel. Järjest suurem on vajadus tegeleda üha ulatuslikumate aruteludega, mis käsitlevad territoriaalseid nõudmisi ja erinevate riikide juurdepääsu kaubateedele, ning see on Euroopale väljakutseks seoses suutlikkusega tagada tõhusalt oma kaubanduse ja ressurssidega seotud huvid kõnealuses piirkonnas, mis võib avaldada survet Euroopa suhetele oluliste partneritega.

Capul Morris Jesup, Groenlanda © Kurt K. Kjær, proiectul RINK, Universitatea din Copenhaga

JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

Kliimamuutuse mõju rahvusvahelisele julgeolekule ei ole mitte ainult tulevikuprobleem, vaid see on aktuaalne juba tänapäeval ja sellega tuleb jätkuvalt tegeleda. Isegi kui kasvuhuonegaaside heitme-koguste vähendamisel saavutatakse edu, on ilmastikutingimused juba muutunud, ülemaailmne temperatuuritõus toimunud ning, mis kõige tähtsam, kliimamuutuse mõjud on tuntavad kõikjal maailmas.

ELi aktiivne osalemine rahvusvahelistes kliimamuutusealastes läbirääkimistes on äärmiselt oluline ja seda tuleb jätkata. EL on näidanud oma juhtrolli nii rahvusvaheliste läbirääkimiste käigus (eelkõige 2 °C eesmärki propageerides) kui ka kaugeleulatuva mõjuga siseriiklike kliima- ja energiapoliitika valdkonna otsuste kaudu. Kuid EL ei saa üksi tegutseda. Muutuval rahvusvahelisel poliitilisel maastikul peavad ka peamised heitmekoguste tekitajad ja tõusva majandusega riigid osalema ÜRO raames sõlmitavas ambitsioonikas ülemaailmses kliimakokkuleppes ning andma sellesse oma panuse.

EL peab oma panusega seoses erilist tähelepanu pöörama USA-le, Hiinale ja Indiale ning mõjule, mida see omab ELi pikaajalistele suhetele Venemaaga. Alltoodud soovitusi tuleks täiendada edasiste uurin-gute tulemusel ja nende alusel peaks välja töötama ELi kooskõlastatud tegevuskavad, mille eesmärk on käsitleda terviklikul ja tõhusal viisil kliimamuutusest rahvusvahelisele julgeolekule tuleneva mõjuga tegelemiseks vajalike meetmete erinevaid mõõtmeid. Euroopa julgeolekustrateegia peatsel läbivaatamisel ja vajaduse korral seda täiendavaid asjakohaseid ettepanekuid tehes tuleks arvesse võtta kliimamuutuse julgeolekumõõdet.

Suutlikkuse tõhustamine ELi tasandil

Selleks, et tegeleda probleemidega, mis seonduvad kliimamuutuse mõjuga rahvusvahelisele julgeolekule, tuleks kõigepealt koguda teavet ja hinnata ELi enda suutlikkust ning seejärel parandada suutlikkust kataastroofe ja konflikte ära hoida ja valmisolekut neile kiiresti reageerida. Kindlaks tuleks määrata kõnealuste meetmetega seotud rahalised mõjud ja neid tuleks arvesse võtta ELi eelarve läbivaatamisel.

Võimalikud võetavad meetmed on järgmised:

- ELi suutlikkuse tugevdamine teadusuuringute, analüüsi, järelevalve, varajase hoiatamise ja järelevalvenimekirjade valdkonnas, sealhulgas Euroopa Liidu Julgeoleku-uuringute Instituudi, ELi Satelliidikeskuse (EUSC), ELi vaatluskeskuse (SITCEN), energiaturvallisuse kontaktisikute võrgustiku (NESCO), ülemaailmse keskkonna- ja turvaseire ning Teadusuuringute Ühiskeskuse kaudu. Järelevalve ja varajase hoiatamise puhul tuleb eelkõige arvesse võtta võimalikku riikide nõrgenemist, poliitilise olukorra teravnemist, ressursside ja energiavarudega seotud pingeid, keskkonna ja majandusega seotud probleeme, esmatähtsate infrastruktuuride ja rahaliste varadega seotud riske, piirialaseid vaidlusi, mõju inimõigustele ning võimalikke rändevoogusid.
- ELi ja liikmesriikide planeerimise ja suutlikkuse (sealhulgas kodanikukaitse) edasiarendamine ning kriisiohje ja õnnetustele reageerimise vahendite (tsiviil- ja sõjalised vahendid) kasutamine, et tõhustada kliimamuutusest tulenevatele julgeolekuriskidele reageerimist.
- Näha ette töö jätkamine selleks, et piirkondade kaupa üksikasjalikult välja selgitada, milline on tõenäoline mõju julgeolekule ja kuidas see mõjutab ELi huve.

ELi mitmepoolne juhtroll ülemaailmse kliimamuutusega seotud julgeoleku edendamisel

Kliimamuutus ja selle julgeolekumõõde on nii praegu kui ka tulevastel aastatel rahvusvahelistes suhetes väga olulisel kohal ning see jääb nii ka kaugemas tulevikus. Sellega arvestamine võib aidata kaasa ülemaailmse valitsemise parandamisele ja selle reformimisele. Kuna tegemist on ülemaailmse probleemiga, pooldab EL mitmepoolset reageerimist. Tuginedes 2007. aastal toimunud edukale Bali konverentsile, peab EL jätkuvalt olema juhtrollis ja seda rolli tugevdama, et töötada 2009. aastal välja 2012. aasta järgset perioodi käsitlev kokkulepe, milles määratletakse kõikide riikide poolt võetavad leevendus- ja kohanemismeetmed kui oluline panus kliimamuutusega seotud julgeolekuküsimustega tegelemisel.

Võimalikud võetavad meetmed on järgmised:

- Kliimamuutusega seotud julgeolekuriskidele tähelepanu pööramine mitmepoolsel tasandil, eelkõige ÜRO Julgeolekunõukogu, G8 ja ÜRO spetsialiseeritud asutuste kaudu (kaaludes muu hulgas vajadust tugevdada teatud rahvusvahelisi õigusnorme, sealhulgas mereõiguse norme).

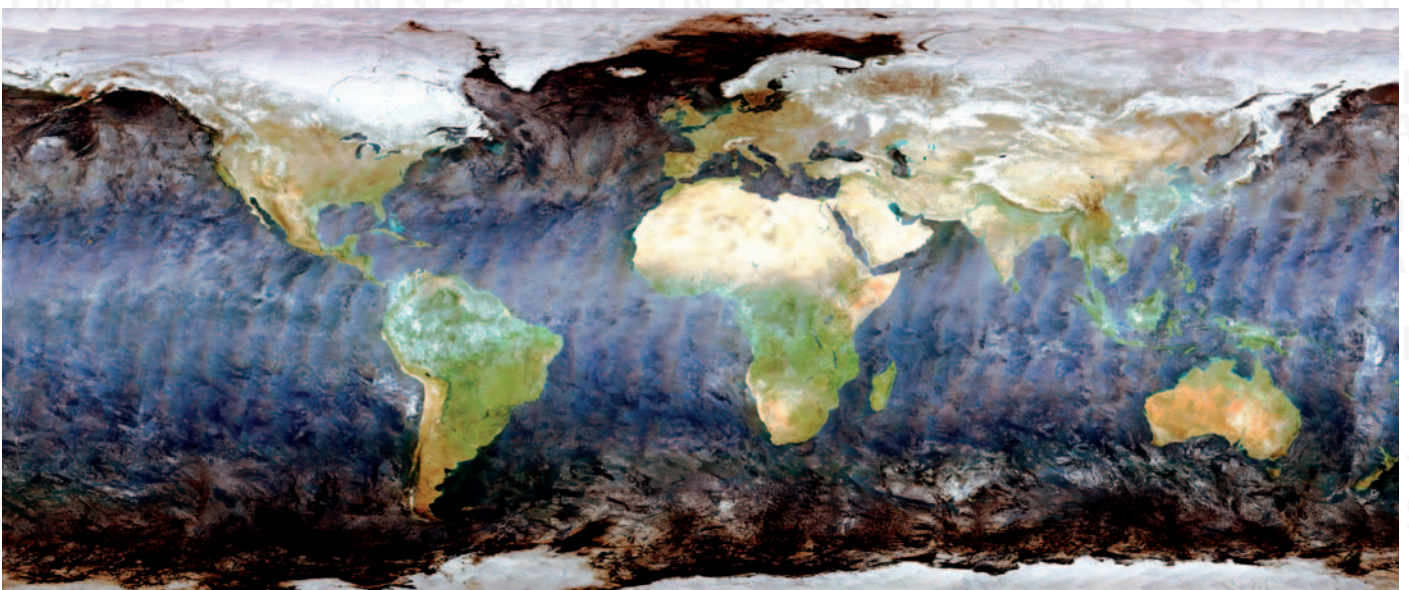
- Tõhustada rahvusvahelist koostööd kliimamuutusega seotud julgeolekuriskide avastamise ja järelevalve ning ennetamise, leevendamise, nendeks valmisoleku ja nendele reageerimise suutlikkuse valdkonnas. Edendada piirkondlike julgeolekustenaariumite väljatöötamist erinevate kliimamuutuse tasemete jaoks ja nende poolt rahvusvahelisele julgeolekule avalduva mõju kohta.
- Pidada tervikliku Euroopa rändepoliitika edasiarendamisel silmas täiendavaid keskkonnast tingitud rändega seotud probleeme, tehes seejuures koostööd kõikide asjakohaste rahvusvaheliste organitega.

Koostöö kolmandate riikidega

Kliimamuutuste tõttu on vaja läbi vaadata ELi koostöö- ja poliitilise dialoogi vahendid ning neid täiendada, pöörates rohkem tähelepanu kliimamuutusest julgeolekule avalduvale mõjule. See võib viia seleni, et kliimamuutuse leevendamisele ja sellega kohanemisele, headele juhtimistavadele, loodusvarade majandamisele, tehnosiirdele, piiriülesele keskkonnavalasele koostööle (muu hulgas vee ja pinnase valdkonnas), institutsioonilise suutlikkuse tugevdamisele ja kriisiohje suutlikkuse tõhustamisele omistatakse suuremat tähtsust ning neid toetatakse tõhusamalt.

Võimalikud võetavad meetmed on järgmised:

- Kliimamuutusega kohanemise ja selle talumise täiendav integreerimine ELi piirkondlikesse strateegiatesse (nt põhjamõõde, Euroopa naabruspoliitika, ELi-Aafrika strateegia, Barcelona protsess, Musta mere sünergia, ELi Kesk-Aasia strateegia, Lähis-Ida tegevuskava). Erilist tähelepanu tuleks pöörata kõige haavatavamatele piirkondadele ja kliimamuutusega seotud julgeoleku potentsiaalsetele tulpunktiledele. Seejuures tuleks tugineda ELi ja kõige haavatavamate arengumaade vahelisele ülemaailmsele kliimamuutuse liidule.
- Arktika piirkonna arenevale geostrateegiale põhineva ELi Arktika poliitika väljatöötamine, võttes muu hulgas arvesse juurdepääsu ressursidele ja uute kaubateede avamist.
- Kliimamuutusest julgeolekule avalduva mõju analüüsimine koostöös kolmandate riikidega, sealhulgas analüüsitulemusi vahetades.

EUROOPA KOMISJON

www.europa.eu

QC-81-08-248-ET-C

ISBN 978-92-824-2332-5

9 789282 423325

10.2860/47107